

# פנינים יקרים

## מתורת רבותינו הקדושים מביאלא

- ליקוטי אמרים ככתבם וכלשונם מספרי רבותינו הקדושים •

### פרשת קרח

כמו שכתוב ורש"י ריש פרשתן "ראה שלשלת גדולה וכו'". אך עיקר נתן נפשו להראות להיות נזהר בהצדיקים. וכן משה רבינו ע"ה, על ידו נתגדל בחינת המילה להיות נזהר בו. כי הם וחלילה לא נתרשל משה בכחינת המילה לאליעזר בנו, אלא כדי להראות לדורות הבאים האיך גדולה כל כך מצות המילה, ולהזהר בה מאד.

פרשת שלח עמי קעה

#### • תורת הרה"ק מלענטשנא •

ויקה קרח. (טז א)

**אמר** [הרה"ק מלענטשנא] בשם הרה"ק ר' שמחה בונים זצ"ל מפרשיסחא: "ויקה קרח", הפשט הוא שלקה לעצמו. וסיים עליו, דברי פי חכם חן.

ובספר ליקוטים חדשים [פ"ז] כתב: מה שאמר הרה"ק ר' שמחה בונים זצ"ל הפירוש שלקה לעצמו אפשר כוונתו שלא היה מתכוין לכבוד שמים רק לכבודו.

עמוד מב

#### • אדון עדות •

ויקה קרח בן יצהר בן קהת בן לוי וגו'.

קרח השב שהוא קרוב לדי' וזה

גופא הרחיקו מהדי' כי החושב

עצמו קרוב מתרחק

**ענין** טעות קרח שחלק על הכהונה, לפי שחשב עצמו קרוב מאוד להשם יתברך יותר מאהרן וכו'. 'לוי' לשון דבקות, כמו 'הנלוה אל די', רמו שחשב עצמו דבוק לדי' בקבלת עול מלכות שמים שלימה ובתורה ויראת ד' טהורה, ומחמת זה ראוי לכנוס לפני ולפנים לעבוד עבודה יותר מאהרן, וגם מפאת יחוסו, שהיה בן יצהר, ודרשו במדרש 'בן יצהר בן שמן' רומז לשם טוב, על דרך שמן תורק שמך וכו'. והן מפאת עצמו, והן מפאת יחוסו קרוב הוא להשם יתברך – כן חשב קרח. והוא לא ידע

#### • תולדות אדם •

ויקה קרח וגו'. (טז א)

**כמו** שאמרו מהרב הצדיק מו"ה רבי יצחק מווארקע זצ"ל, אשר המרגלים והמקושש ונדב ואביהוא, כולם לא היו ראויים לאותם מעשה, כי כולם היו צדיקים, שרצו שיתקדש שם שמים בעולם על ידיהם. וכו'. והאריך לבאר כוונת כל אחד מהם, והוא מפני שמסרו נפשם, כדי להראות גודל חיוב שמירת המקדש – כן היה מרגלא בפומיה תמיד.

**וכן** אני אומר על קרח, שאף הוא לא היה ראוי לאותו מעשה, רק להראות להיות נזהר בהצדיקים, לכל לדבר בהם סרה, ולכל להרהר אחריהם. כי קרח היה צדיק גדול,

בתורה ותפילה, השם יתברך יזכני לשמור ולעשות הכל.

דף לג:



### • מבשר טוב •

ויקה קורה. (טז א)

**וכתב רש"י:** "קרה שפקה היה מה ראה לשמות זה – עינו המעתה", וכו'.

**מבואר** הגדרת ענין המחלוקת, שהיא נקראת "שמות". שיש במחלוקת

ענין 'שמות' וחוסר דעה. שההיגיון השכלי הפשוט – צריך למנוע את האדם מן המחלוקת. ואין זה כשאר החטאים שהאדם נכשל ומתפתה ליצרו, מחמת שאין יכול לעמוד כנגד תאוותו. אלא יש כאן ענין "שמות", שהאדם משטה את עצמו בדבר הבל וחוסר הגיון, היפך התנהגות האדם הפיקת, שכל מעשיו בחכמה ובתבונה, ובהשבון סוף מעשה במחשבה תחילה. כי המחלוקת נעדרת ההיגיון השכלי, ואין בה אלא "שמות".

**ישונה** הוא ענין ה"שמות" שבעוון המחלוקת, משאר העבירות והחטאים שהאדם נשמע ליצרו, שאף שאמרו בגמרא סוטה (ג.) "אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שמות". – מכל מקום אין החטא מוגדר כמעשה שכולו "שמות", רק שנכנס בו רוח של שמות. שבודאי בהשבון הדעת השלמה, אין שום מקום להפסיד עולם עומד בעולם עובר, ולאבד מעלת נצח בשביל הנאה של רגע. אבל ניתן להבין הדבר, שגם אדם פיקה נכשל לפעמים בחטא, שלא עמד במלחמת יצרו להתגבר כנגד רוח שמות זו.

שמחמת שחשב כן נעשה מרוחק מהשם יתברך, כמאמר הכתוב 'אמרתני אחכמה והיא רחוקה ממני' שעיקר קנין החכמה היא על ידי שידע שהוא רחוק ממנה, והאומר שהוא קרוב הוא באמת רחוק, דמאן דאיהו רב איהו זעיר וכו'.

**ואהרן** שזכה לעבוד עבודה בפנים, זה היה לפי שחשב עצמו לרחוק, והיה שפל בעיניו בתכלית השפלות, כמו שאמר, 'זנחנו מה'. וזוה זכה לכל המדרגות.

**והאמת** שגם קרה צדיק גדול היה, ולא היה ראוי לאותו מעשה, אלא שמן השמים עשו כן, למען ילמדו ממנו דורות הבאים, שלא יאמר אדם כבר זכיתי את לבי, ולא יבטח גם על יחוס אבותיו, ורק תמיד יהיה בעיניו שהוא רחוק מן הקדושה ועי"ז יזכה לחיי עוה"ב.

עמוד רפה



### • חלקת יהושע •

ויקה קרה. (טז א)

**על** פי אמרי קודש של א"ז זצללה"ה **מפשיפחא** "ויקה קרה", באם איש ישראל ח"ו לוקח לעצמו כל הענין של דברים הגשמיים, כמו אכילה וזווג, באם ח"ו אין מכוון בהם צורך גבוה, [אז] גם בתורה ותפלה מרגיש קיררות. וזה 'ויקה', שלוקח לעצמו, אז נעשה בחינת 'קרה', קרה – קאלט. וזה המכוון לדעתי [להלן טז] "לא המור אחד מהם נשאתני", באם אין מגביהים החומר, דברים החומריים, אז "ולא הרעותי את אחד מהם", שמרמז על תורה ותפילה, כי קודם תפילה צריך לקבל מצות "ואהבת לרעך כמוך" ויקרא יש יחג, אין מרגישים חיות

המתוועדים אתו יחד, או אמר בלבו הגם שיש לו למשה רבינו עליו השלום עדה גדולה מעדתו, על כל פנים יש לי גם כן עדה המחזיקים בברית.

**על** כן מחמת שעיקר שמחלוקת שלו היה מצד עדתו, נאמר עליו זה מחלוקת קרה וכל עדתו.

עמוד נד  
הובא בלקוטי הר"י שבסוף תולדות אדם

**מה** שאין כן בעניינה של המחלוקת, שהיא מוגדרת כולה כמעשה של שמות והבל, כלשון רש"י: "קרה שפיקה היה מה ראה לשמות זה". והאדם משטה עצמו בה לגמרי, עד שמתעוררת בזה פליאה ותימה על אדם שהוא פיקה, מה ראה להכנס עצמו בשמות גדולה כזו.

תקון המידות פי"ז

### • תורת רבי ידחמיאל מפשיסחא •

ויקהלו על משה ועל אהרן. (פז ג)

**הקשה** בנועם אלימלך [לקומי שושנה] על מה שאמרו חז"ל [אבות ה יז]: "איזוהי מחלוקת שהיא לשם שמים, זה מחלוקת הלל ושמואי. ואיזה מחלוקת שאינה לשם שמים, זהו מחלוקת קרה וכל עדתו". מפני מה לא אמר גם כן "זה מחלוקת קרה ומשה", כמו שאמר זה מחלוקת הלל ושמואי, עיי"ש בדבריו הקדושים.

**והנראה** לערכני [לערכנו] בזה, דהנה מחלוקת הלל ושמואי לא היה כי אם בסברא ובשכל, שסברתו ושכלו של זה היה מראה לו שכך הוא הדין, וכן נאמר בתורתינו הקדושה. וזה לפי סברתו ושכלו היה נראה לו בתורתינו הקדושה שכך הוא הדין. והגם שכל אחד מהם היו לו תלמידים הרבה, היו כולם כאיש אחד, מפני האחדות שבהם, וסברתם ושכלם היה אחד באחדות הגמור, על כן לא נאמר בהם כי אם מחלוקת הלל ושמואי.

**לא** כן במחלוקת קרה, שבוודאי קרה מצד עצמו לא היה כלל ביכולתו לחלוק על משה. כי אם כל זמן שערכ לבו לחלוק על משה, לא היה כי אם מחמת שהיה אתו עדה

### • מבשר טוב •

**ולא** יהיה בקרה וכעדתו כאשר דבר ה' ביד משה לו. (יז ה)

**נחלקן** רבותינו הראשונים ז"ל, אם זה האיסור של "ולא יהיה בקרה וכעדתו", הוא איסור תורה להחזיק בכל מחלוקת, או רק במחלוקת כנגד הכהונה, או שאין בו אלא אסמכתא ובה להתרעע שלא יהיה סופו בקרה וכעדתו, או בהיפך על צד השלילה שלא יהיה סופו בקרה וכעדתו.

**דעת הרמב"ם** [ספר המצות, שרש שמינין שאין זה אלא אסמכתא. וכן כתב שם בסדר הלאוין [מצוה מה] עיין שם. וכבר ביארתי במקום שאף האסמכתא יש לה מקור בדאורייתא, על פי דברי הריטב"א [בראש השנה מז]. עיין שם.

**אמנם** הרמב"ן ז"ל שם השיג עליו, ומנה זה האיסור כאיסור תורה גמור [סדר שכתה הלאוין לדעת הרמב"ן המצה הי"ז בתוך הדברים] עיין שם. וכן דעת הסמ"ג [חלק לא תעשה מצוה קנז], שהוא לאו דאורייתא. ועיין ספר החינוך [מצוה רכה], במה שנחלק על הסמ"ג בחשבון המצוות בזה, עיין שם.

אל מנחתם". ופירש רש"י ז"ל: שמוסב על חלקם בקרבנות ציבור. וכמו שאיתא "כל הנהגה מסעודה שתלמיד חכם שרוי בתוכה כאילו נהנה מזו השכינה". ולמה אמרו שתלמיד חכם שרוי בתוכה, ולא אמרו שתלמיד חכם 'אוכל ממנה', לרמוז שלא דווקא שאוכל – רק ששורה בו כהו, שהוא בחינת שלום, "תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם". וזה כאילו נהנה מזו השכינה, שזו היא מדריגת העתיד. "לא כעולם הזה העולם הבא, שהעולם הבא אין בו לא קנאה ולא שנאה".

**וזה** ששמעתי בשם הרב הצדיק מהר"מ מווארקו ז"ל "שנים שיושבין ואין ביניהם דברי תורה", שזה הוא 'הדברי תורה – אם אין ביניהם', שהם באהבה ואהבה וריעות. שזה צריך להיות כה האכילה של איש ישראל. וזה מעין העתיד שנהנים מזו השכינה.

ישרי לב עמי פט



### • דבוי בינה •

**ויוצא פרח ויצין ויגמול שקדים.** (יו כג) **היינו,** שזה הוא הסימן מאהרן מה שהיה לו – שיוצין ציץ, היינו, מה שהיה לו איזה השגה בעבודת השי"ת, מיד ויגמול שקדים. היינו, שבזה הכה היה מיד גומל חסדים, וראה שימשיך על ידי זה חסדים טובים על כנסת ישראל. וזהו 'שקדים', ששקד אהרן על טובת ישראל לתקנם בגוף ובנפש. והוא מלשון הגמרא "שקדו חכמים על תקנת בנות ישראל", והבן.

עמוד קנו



**וכן** דעת הרבינו יונה – בשערי תשובה [שער שלישי אות נה], שהוא איסור תורה גמור, ונכבד הזכרתי מה שקבלה בידי מהרב דפונבין זצ"ל, שקיבל מהחפ"ץ חיים זצלה"ה, ששערי תשובה אינו ספר מוסר אלא ספר הלכה. וז"ל: "לא יהיה בקרה וכעדתו וכמדבר יז הו. אמרו רבותינו זכרונם לברכה ופנהדרין ק"ו: כל המחזיק במחלוקת עובר בלאו, שנאמר: ולא יהיה בקרה וכעדתו. ומותר לספר לשון הרע על בעל המחלוקת, שנאמר ומלכים א – א כו: ולי אני עבדך ולצדוק תכהן ולבניהו בן יהוידע ולשלמה עבדך לא קרא". עכ"ל.

**ולחלכה** פסק בספר חפ"ץ חיים [הלכות אסורי לשון הרע פתיחה – לאוין וז"ל: "ואם הוא מחזיק במחלוקת על ידי סיפורו עובר עוד על לאו דלא יהיה בקרה וכעדתו, שהוא אזוהרה, שלא להחזיק במחלוקת כדאיתא בסנהדרין ק"ו]. עכ"ל. והוא כדעת רוב הראשונים ועיין שם בבאר מים חיים [אות יב] שציין לסמ"ג ולרבינו יונה ולרמב"ן הנ"ל, ולא הזכיר כלל דעות החולקים.

פסח פרק י



### • דבוי בינה •

**ויאמר אל ה' אל תפן אל מנחתם.** (מז טו) **על** ידי אכילת איש ישראל, שיש בו כה מזבח. ובפרט סעודות תלמידי חכמים, שנאמרו בו 'כאלו הקריב תמידין, שנאמר עובר עלינו תמיד'. וכמו שאיתא בגמרא שאכילתו של אדם דומה למזבח. והנה המזבח היה לו כה האחדות של כל ישראל על ידי התמידין. ומי שהיה בעל מחלוקת לא היה לו חלק בזה. וכמו שהתפלל משה "אל תפן